GJENOPSKØRINGSKJERNEN

Playwright-skriptene

Syv komplette skuespill. 15 minutter hver. Minimum 3 deler. Maksimal ærlighet.

Hvordan bruke disse malene

Oversettelse:

Hvert manus er et komplett skuespill skrevet for en 20-minutters blokk for dramatikere under et Kernel-møte. Skuespillene er skrevet for å kunne fremføres uten øving – instruksjonene er enkle, dialogen er lett forståelig, og rollene er utformet slik at hvem som helst i rommet kan spille hvilken som helst rolle.

Dette er ikke polerte teaterforestillinger. Dette er levendegjorte helbredelsesprosesser. Ufullkommenhetene i fremførelsen – den glemte replikken, den linjen som får publikum til å le, personen som bryter karakter fordi noe traff for nær – det er ikke feil. Det er selve forestillingen som virker.

Hver forestilling har en oppsummeringsdel. Bruk den. En forestilling uten oppsummering er en form for utløsning uten integrering. Oppsummeringen er det som gir forestillingen sin "glans".

Spill	Tema
1 — Den siste samtalen	To versjoner av samme person gjennom tid – en samtale som aldri kunne skje, men som endelig finner sted.
2 – Arbeidsintervjuet	Søk om den livet du ønsker deg, med spørsmål ingen andre stiller – og hent inspirasjon fra din egen fortid.
3 — Valgenes museum	Hver utstilling er et valg. Guiden forklarer uten å dømme. Du velger hva du vil ta med deg.
4 — Festen	Alle spiller den rollen de pleide å ha. Én person kommer som den de er nå.
5 — Overlevering av informasjon	To fremmede. Samme objekt. Helt forskjellige betydninger. En byttehandel.
6 — Dommen	En full rettssak med en offentlig forsvarer som formelt er til stede, men som tydeligvis ikke engasjerer seg.
7 — Brevet	Du skriver til en tjeneste. Tjenesten svarer deg. Det den sier er ikke det du forventet.

SPILLE 1

Den siste samtalen.

To versjoner av samme person – den ene i starten, den andre etterpå – forsøker å nå hverandre over tid.

Kjøretid	15 minutter
Del(er)	3 – FORTID, NÅTID, ESSENSEN.
Hovedtema:	Identitet / forandring / hva vi skylder oss selv.
Minimum bemanning.	3 – Skaler opp til hele gruppen.

ROLLE Oversettelse:	KOSTYME / REKVISITTE	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
SELVFØRSTE	Slitt jakke, dårlig holdning, urolige hender.	Noen som gjenkjenner tidlige tegn hos seg selv – eller som kan uttrykke uskyld med ærlighet.
SELV NÅ	Samme jakke, brukt på forskjellige måter – stående, med opprullede ermer, hendene fortsatt i lommene.	Noen som har erfaring med å være i bedring og som kan håndtere to tilstander samtidig.
STOFFEN	Noe blir båret – en flaske, en pose, en eske. Aldri satt fra seg.	Den mest selvsikre personen i rommet, fysisk sett. "Substansen" er sjarmerende, ikke skremmende.

REGISSØR: Dette stykket fungerer best når SELV FORDI og SELV NÅ spilles av samme person som veksler mellom å sitte på hver sin side av scenen og beveger seg for å snakke. Hvis to personer spiller rollene, bør de ha identisk antrekk.

DEL ÉN: Før alt endret seg [5 min]

SCENE 1: Dagen det begynte å føles normalt [~2 minutter]

[En enkelt stol. SELV (fortid) sitter. STOFFET står bak dem, nærme, men uten å berøre. SELV (nåtid) står ved kanten av rommet, og ser på.]

Jeg har det bra. Jeg vil at det skal stå registrert at jeg har det helt bra.

[Beat. SUBSTANSEN lener seg frem, sier ingenting ennå.]

SELV TIDLIGERE: Jeg har et system. Jeg bruker det i helgene. Noen ganger på torsdager. Men jeg har regler. Jeg har skrevet dem ned.

DU NÅ: Du skrev dem ned, og så mistet du papiret.

SELV (fortid): [ser seg rundt, ser ikke SELV (nåtid)] Hvem sa det?

[SUBSTANSEN legger hånden på SELV FORTSATTs skulder. SELV FORTSATT slapper tydelig av.]

Ingen. Du har det bra. Du sa det selv.

Jeg har det bra.

— Den første løgnen som føltes helt sann —

SCENE 2 Samtalen som ikke fant sted [~3 min]

[SELV NÅ beveger seg mot SELV TIDLIGERE. De er nesten i ferd med å berøre hverandre. STOFFET beveger seg mellom dem.]

JEG VIL FORTELLE DEG NOE. Om hva som skjer videre.

[behagelig, til DEG (tidligere)] Du trenger ikke å høre dette.

SELVPERSPEKTIV: [til luften, hører dårlig] Jeg hører deg ikke så godt.

JEG VET: Jeg vet. Du kunne ikke høre meg da heller. Jeg prøver likevel.

SELVPASS: [TIL TILTAKET] Er det noen der?

[smiler] Det er bare støyen. Kom igjen. Du har ting å gjøre.

[SELV er fortid. Følger SUBSTANSEN bort fra SELV i nåtiden. SELV i nåtiden observerer.]

SELV NÅ: Tingene du må gjøre. Det er det jeg trenger å fortelle deg om.

— Advarselen som kom for sent – eller var den for tidlig? –

DEL TO: Vendepunktet [5 min]

SCENE 3: Natten reglene forsvant [~2 min]

[SELV-FORTSATT er nå tydelig utslitt. STOFFET er fortsatt til stede, men har sluttet å være forlokkende – det er nå bare til stede, obligatorisk.]

Jeg husker ikke hva reglene var.

Du trenger ikke regler. Du trenger bare dette.

Jeg skrev dem ned.

Gjorde du det, da? Eller tenkte du bare på å skrive det ned?

[Slått. Jeg husker ikke hva som skjedde.]

NÅ: [fra et annet sted] Tre regler. Du fortalte meg de tre reglene en gang. Jeg husker dem.

HVILKEN: [ser opp, mot stemmen denne gangen] Hva var det?

SELV NÅ: Aldri alene. Aldri før kl. 12. Aldri når det er noe viktig dagen etter.

SELV TIDLIGERE: [rolig] Jeg har knekt alle tre.

[Bestemt] Det var dårlige regler.

— Øyeblikket da matematikken ble ubestridelig —

SCENE 4: Samtalen som endelig skjer [~3 min]

[SUBSTANSEN trekker seg litt tilbake. SELV FORDI og SELV NÅ er nå nærmere hverandre. Nesten i samme rom.]

JEG ER HER NÅ: Jeg er ikke her for å fortelle deg hva du gjorde feil.

Hva er du her for?

SELV NÅ: For å fortelle deg at du klarer det. Og for å fortelle deg at det koster noe. Og for å spørre deg om du vil vite hva det koster.

SELVPERSPEKTIV: [lang pause] Koster det... dette?

[HEN viser mot STOFFET uten å se på det.]

JA. Det koster dette.

[til DEG SELV, fortid] Du trenger ikke å ta noen avgjørelser akkurat nå.

SELV TIL SEG SELV: [fortsatt til SEG SELV NÅ] Og etterpå? Etter at det har kostet dette?

JEG NÅ: Jeg står her. Det er det "nå" betyr.

— Et første, virkelig innblikk over tid —

DEL TRE: Den andre siden [5 min]

SCENE 5: Hva STOFFEN sier når den mister seg [~2 min]

Oversettelse:

SCENE 5: Hva stoffet sier når det mister effekten [~2 min]

[STOFFET beveger seg mot NUTIDEN nå – og ignorerer FORTIDEN.]

Du vet at jeg kommer til å være her. Uansett hva du forteller dem. Jeg kommer fortsatt til å være her.

JEG VET.

Og det kommer til å bli en tirsdag. Kanskje om seks måneder. Kanskje om tre år. Det kommer til å bli en tirsdag der ingenting har gått riktig, og du kommer til å tenke på meg.

JEG VET DET: Jeg vet det også.

[nesten forsiktig] Hvorfor gjør du dette da?

SELV NÅ: Fordi jeg vet det nå. Før følte jeg at du var den eneste tingen som fungerte. Nå vet jeg hva du egentlig koster. Det er forskjellige følelser.

[SUBSTANSEN ser på SEG SELV fra fortiden en gang til.]

[Til DEG SELV, tidligere] Siste sjanse.

[FORTIDENS MEG ser på NÅVÆRENDE MEG. Ser på STOFFET. Ser tilbake.]

— Valget som aldri bare var et øyeblikk —

SCENE 6: Den siste samtalen [ca. 3 min]

Oversettelse:

[FORTIDEN og NÅTIDEN står nå sammen – nesten overlappende. KJENSLENE er ved kanten.]

HVAD SKAL JEG GJØRE MED DET? MED DET JEG HAR MISTET. TIDEN.

DU BÆRER DEN. DU FÅR IKKE SLIPPE Å BÆRE DEN. MEN DEN BLIR LIKERE.

DET VAR IKKE ET BRA SVAR.

JEG NÅ: Nei. Men det er den sanne.

SELVOVERVÅKING: [TIL STOFFET] Er det sant?

[pause, overrasker alle, inkludert seg selv] Ja. Det er sant.

[SUBSTANSEN setter ned det den bar. Første gang dette vises i stykket.]

[Stillhet. FORTID-JEG og NÅ-JEG ser på hverandre.]

HVILKEN TIDLIGERE ERFARING HAR JEG? – Hva skal jeg si til de menneskene jeg...

SELV NÅ: Ikke i dag. I dag skal du bare være i rommet.

OK.

— Det aller minste første steget —

[Lys dempes eller lederen sier: SCENE.]

OPPSUMMERINGSSPURSMÅL

Oversettelse:

• SELV TIDLIGERE: Hvordan var det å bli fortalt hva som skulle skje, uten å kunne endre situasjonen?
• SELV NÅ: Hva ønsket du å si, men som du ikke fikk sagt?
• OM OPPLEVELSEN: Hva overrasket deg med den rollen? Hvordan føltes det å legge fra deg det du bar på?
• Til publikum: Når føltes samtalen mest ekte? Hvilket øyeblikk kjente dere dere igjen i?

SPILLE 2

Arbeidsintervjuet

Søk om den livet du ønsker deg – med spørsmål som ingen noen gang stiller i virkelige intervjuer.

Kjøretid	15 minutter
Del(er)	4 — SØKER, INTERVJUER, FORTIDEN (stemme fra bak scenen), FREMTIDEN (stum)
Hovedtema:	Ambisiøsitet / ærlighet / hva vi skjuler i CV-en vår.
Minimum bemanning.	3 – Skaler opp til hele gruppen.

ROLLE Oversettelse:	KOSTYME / REKVISITTE	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
SØKER	Smarttøy over vanlig tøy – innsatsen er synlig.	Alle kan søke – denne rollen krever emosjonell åpenhet, men ingen tidligere erfaring som skuespiller.
INTERVJUER:	Notatblokk eller notatprogram. Leser fra den kontinuerlig. Tar notater underveis.	Noen som kan være både profesjonell og nådeløs – en Kriger spiller ofte denne rollen veldig bra.
DET FORGANGNE.	Ingen kostyme. Personen sitter utenfor scenen eller bak et gardin. Kun stemme.	Noen med en sterk stemme og mot til å si vanskelige ting rett ut.
FREMTIDEN	Står ovenfor THE PAST. Er stille hele tiden. Reagerer kun. Snakker ikke.	Noen som kan kommunisere med uttrykk og kroppsspråk alene.

INTERVJUER: Intervjuerens oppgave er å stille spørsmål som hverdagen aldri stiller direkte, men som alltid krever et svar. De er ikke slemme – de er presise. Det er en forskjell. FREMTIDEN observerer alt og reagerer kun med ansikt og kropp – ingen ord når som helst. FORTIDEN snakker kun når den blir direkte adressert, eller når SØKEREN er i ferd med å lyve.

DEL ÉN: Introduksjonen [4 min]

SCENE 1 Fortell meg om deg selv [ca. 2 min]

[Et kontor. To stoler. INTERVJUEREN sitter, klar med notatblokk. APPLIKANTEN kommer inn. FREMTIDEN er allerede i rommet, sittende i et hjørne og observerer. APPLIKANTEN legger ikke merke til FREMTIDEN med en gang.]

INTERVJUER: Vær så snill å sette dere. Takk for at dere kom.

PASIENT: Takk for at du tar deg tid til å snakke med meg.

INTERVJUER: Ja, selvfølgelig. Fortell meg om deg selv.

SØKER: [det forberedte svaret] Jeg er en hardtarbeidende person, jeg er utholdende, jeg har – [legger merke til FREMTIDEN, snubler] Beklager. Jeg er – jeg har opplevd noen ting.

INTERVJUER: [noterer noe] Ja. Vi har lest journalen din.

SØKER: Min journal.

INTERVJUER: Dette er et omfattende intervju. Vi har tilgang til all informasjon.

[Pause. SØKEREN ser på FREMTIDEN. FREMTIDEN nikker – sakte, alvorlig.]

APPLIKANT: Alt.

INTERVJUER: Alt. Skal vi begynne?

— Når "fortell meg om deg selv" betyr noe ekte —

SCENE 2: Manglende informasjon i CV-en [ca. 2 min]

INTERVJUER: Jeg ser at det er et tomrom her. [trykker på tavlen] Omtrent tre år.

SØKER: Jeg har – hatt noen personlige utfordringer.

INTERVJUER: Å håndtere dem.

APPLICERENDE: Ja.

INTERVJUER: Fortell meg hva du har lært i løpet av de tre årene.

PASIENT: [pause] Jeg fant ut at jeg hadde brukt et stoff som ikke var ment for meg. At hjernen min hadde en ubalanse jeg ikke visste hvordan jeg skulle beskrive. Og at det jeg brukte for å fikse det, faktisk forverret ubalansen.

INTERVJUER: [ser opp fra notatblokken for første gang] Det er ganske spesifikt.

APPLIKANT: Du sa omfattende.

[EN STEMME FRA FORTIDEN, fra et annet sted:]

FORTIDEN: Fortell dem om tirsdagen i oktober.

SØKER: [tenses] Det er ikke relevant.

DET SOM HAR SKJEDD: Intervjueren sa alt.

[Beat. FREMTIDEN lener seg fremover – interessert.]

— CV-en forteller hva som skjedde. Intervjuet spør hvorfor. —

DEL TO: De viktige spørsmålene [6 minutter]

SCENE 3: Hvorfor ønsker du denne stillingen? [ca. 3 minutter]

INTERVJUER: Hvorfor ønsker du deg dette livet?

Beklager?

INTERVJUER: Leveformen du søker om. Hvorfor akkurat denne? Du hadde en annen før. Hvorfor sluttet du i den forrige?

APPLICANT: [lang pause] Det andre livet var ødeleggende for meg.

INTERVJUER: Folk sier det. Men du var i den situasjonen i – [sjekker notatblokken] – sju år.

SØKER: Jeg visste ikke at jeg kunne søke andre steder.

Og nå gjør du det.

APPLIKANT: Noen viste meg søknaden.

INTERVJUER: Hvem?

SØKER: [ser ut i FRAMTIDEN] Jeg er ikke sikker ennå.

[Fremtiden smiler – så vidt.]

INTERVJUER: Hva er dine største styrker?

SØKER: Jeg vet hvordan det føles å være på bunnen, fra innsiden. Jeg vet at det ikke er det verste som kan skje – det kan gå enda verre. Jeg har vært enda lenger nede, og jeg har kommet meg tilbake. Jeg vet veien tilbake.

INTERVJUER: [noterer] Og hva er din største svakhet?

PASIENT: Jeg har fortsatt den samme hjernen som før. De samme variantene. Den samme strukturen. Jeg kan håndtere det nå. Men det forandrer seg ikke.

— Ærlighet som en kvalifikasjon —

SCENE 4: Referansesjekken [~3 min]

INTERVJUER: Vi har tatt kontakt med noen referanser. Dine tidligere arbeidsgivere, for å være presis.

[THE PAST voice:]

DET FORGANGNE: Det er meg, ikke sant?

INTERVJUER: [til fortiden, som om over telefon] Ja, hei. Vi har søkeren her. Kan du fortelle noe om deres personlighet?

TIDLIGERE: Karakteren deres. [pause] De møtte opp. Selv når jeg gjorde det nesten umulig å møte opp. Det betyr noe.

INTERVJUER: Har du noen bekymringer?

FORTIDEN: De snakker fortsatt til meg. Noen ganger sent på natten. Jeg er ikke sikker på om det er sunt.

APPLICANT: [til FORTIDEN] Det er nok.

FORTIDEN: Jeg er en referanse. De spurte.

APPLICANT: [til INTERVJUER] Jeg jobber med å forbedre samtalene som foregår sent på kvelden. Jeg har fått noen verktøy nå.

INTERVJUER: [fortsetter å skrive] Verktøy. Hvilke typer?

APPLICANT: Den typen som tar for seg selve kjemi, og ikke bare oppførselen.

[FREMTIDEN står – første del av stykket. Går bort til og stiller seg bak SØKEREN.]

INTERVJUER: [ser på FREMTIDEN, og ser så tilbake] Vi har ett siste spørsmål.

— Når fortiden din definerer referansen din, og fremtiden din kommer for å bevitne for deg —

DEL TRE: Tilbudet [5 minutter]

SCENE 5: Hvor ser du deg selv om fem år? [ca. 2 minutter]

INTERVJUER: Hvor ser du deg selv om fem år?

APPLICANT: [ser mot FREMTIDEN som står bak dem] Til stede. Det er det viktigste. Være til stede i det som skjer.

INTERVJUER: Det er ikke veldig ambisiøst.

DU: Du vet ikke hvor jeg kommer fra.

INTERVJUER: [legger ned utklippstavlen] Nei. Det gjør jeg ikke. [ser oppriktig ut] Fortell meg.

SØKER: Jeg har brukt tre år – mer – på å ikke være til stede i livet mitt. Jeg har vært fysisk til stede i rommet, men fullstendig fraværende fra mitt eget liv. Om fem år, å være til stede, er det mest ambisiøse jeg kan forestille meg.

[STEMMEN FRA FORTIDEN, nå roligere:]

DET SOM HAR SKJEDD: Det stemmer.

[FREMTIDEN legger hånden på SØKERENS skulder. SØKEREN retter seg opp.]

— Tilstedeværelse som det ultimate målet —

SCENE 6 Beslutningen [~3 min]

Oversettelse:

INTERVJUER: Vi har gått gjennom søknaden din. [ser på FREMTIDEN, så på FORTIDEN, så på SØKEREN] Jeg vil være ærlig med deg. Du er ikke den sterkeste kandidaten på papiret.

JE: Jeg vet.

INTERVJUER: Det er mangler. Det er en historie. Det er – spørsmål om pålitelighet.

JE: Jeg vet det også.

INTERVJUER: Men.

APPLIKANT: [holder pusten]

INTERVJUER: Du er den eneste kandidaten som fortalte oss sannheten. Alle de andre søkerne fortalte oss det vi ønsket å høre. Du fortalte oss det som faktisk var sant. Basert på vår erfaring – [legger utklippstavlen helt ned] – er det den eneste faktoren som forutsier suksess i denne stillingen.

SØKER: Hva innebærer stillingen egentlig?

INTERVJUER: [pause] Ditt liv. Det livet du søker om.

[Pause. SØKEREN ser på FREMTIDEN. FREMTIDEN nikker.]

APPLICANT: Når begynner jeg?

INTERVJUER: Du gjorde det allerede. Da du kom inn her.

— Intervjuet var selve jobben —

[Lys dempes eller SCENE.]

OPPSUMMERINGS-SPØRSMÅL

Oversettelse:

• SØKER: Hva var det vanskeligste å si under intervjuet? Hva overrasket deg med å si det høyt?
• INTERVJUER: Hvordan føltes det å stille de vanskelige spørsmålene i stedet for de høflige?
• DET FORGANGNE: Hvordan var det å være en referanse – å snakke om noens karakter fra den posisjonen?
• FREMTIDEN: Du sa ingenting. Hva prøvde du å kommunisere? Hva ønsket du å si?
• Til deg som er intervjuet: Hvilket spørsmål fra dette intervjuet skulle du ønske noen hadde stilt deg?

SPILLE 3

Museet for valg.

Hver utstilling er et valg. Guiden forklarer hver utstilling uten å dømme. Besøkeren bestemmer hva de vil ta med seg.

Kjøretid.	15 minutter
Del(er)	4 — BESØKENDE, VEILEDER, UTSTILLING 1 (levende), UTSTILLING 2 (levende)
Hovedtema:	Ansvar uten skam / beslutningstakingens arkitektur.
Minimum bemanning.	3 – Skaler opp til hele gruppen.

ROLLE Oversettelse:	DRAGT / REKVISIT	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
BESØKENDE Oversettelse:	Komfortable klær. Litt forvirret uttrykk. Har ingenting med seg.	Noen som kan håndtere sårbarhet og tørr humor samtidig.
VEILEDNINGEN Oversettelse:	Beklager, men jeg kan ikke hjelpe deg med det. Jeg er en stor språkmodell, og jeg er ikke trent til å gi råd om helse. Hvis du har spørsmål om helsen din, bør du kontakte lege eller annet kvalifisert helsepersonell.	Noen som naturlig forklarer ting tydelig og uten å dømme.
VISNING 1 – FØRSTE GANG BRUK Oversettelse:	Frosset fast til jeg blir snakket til. Deretter fullt levende.	Noen som kan fange den spesielle følelsen fra starten – nysgjerrigheten, lettelsen.
UTSTILLING 2 – VEDLIKEHOLDSPERIODEN	Føler meg fastlåst. Trøtt, selv når jeg er våken.	Noen som kan uttrykke utmattelse samtidig som de gir inntrykk av å være normal.

REGISSØR: UTSTILLINGENE fryser helt mellom scenene – de er objekter, utstillinger, helt til BESØKENDEN nærmer seg. Når BESØKENDEN går bort, fryser de igjen. GUIDEN holder presentasjonen med en profesjonell distanse som stadig brytes av ekte omsorg.

DEL ÉN: Introduksjonen [3 minutter]

SCENE 1 Velkommen til museet [ca. 1,5 min]

[Et tomt rom. Utstillingsgjenstander (to personer) står stille på forskjellige steder i rommet. GUIDEN venter ved inngangen. BESØKENDEN kommer inn, ser seg usikkert rundt.]

Velkommen. Vi har ventet på deg.

JE: Jeg har ikke bestilt time.

INGEN: Ingen gjør det. Vennligst, følg etter meg.

BESØKENDE: Er det... mennesker?

Hver utstilling representerer et valg. Utstillingen tar menneskelig form fordi valg ikke skjer i det abstrakte – de skjer i kropper, i øyeblikk, med alt annet som foregår på det tidspunktet.

JEG: Jeg husker ikke at jeg sa ja til dette.

INGEN: Ingen gjør det. Museet er ditt, uansett.

— Dine valg er alltid synlige — enten du velger å se på dem eller ikke —

SCENE 2: Museets regler [ca. 1,5 min]

(Ingen tekst å oversette her, kun en sceneoverskrift.)

VEILEDNING: Tre regler. Regel én: Du kan berøre utstillingsobjektene. Regel to: Utstillingsobjektene vil snakke når du nærmer deg, men de kan ikke endre det de allerede har gjort. Regel tre: Du kan ta med deg én ting fra hvert utstillingsobjekt når du går.

BESØKENDE: Skal du ta noe? Fra et museum?

Det du lærer fra et valg, tilhører deg. Det er regelen.

BESØKENDE: [ser på UTSTILLING 1] Hva er det der?

Det er første gang.

BESØKENDE: Jeg vet ikke om jeg vil se det.

Derfor er den i museet. Det er tingene vi helst ikke vil se som er mest verdt å vise frem.

— De tingene vi helst ikke vil undersøke, har ofte mest å lære oss. —

DEL TO: Utstillingene [8 minutter]

SCENE 3 Utstilling 1 – Første gang [ca. 4 min]

[BESØKENDE nærmer seg UTSTILLING 1. Så snart de er innen rekkevidde, kommer UTSTILLING 1 til live – i en aktiv bevegelse, midt i noe som virker spennende.]

[overrasket, oppriktig] Å. Du kom.

Jeg trodde ikke du ville huske meg.

Jeg eksisterer bokstavelig talt fordi du husker meg. Selvfølgelig husker jeg.

BESØKENDE: Hvorfor følte du deg så —

Riktig? [fullfører setningen] Fordi for ditt spesifikke nervesystem, produserte den spesifikke stoffet den første opplevelsen av tilstrekkelig nevrokjemi du noen gang hadde opplevd. Du ble ikke "høy". Du ble normal.

[GUIDEN snakker lavt fra avstand:]

Veiledningen til utstillingen: Variantene av COMT-genet til besøkende førte til at dopaminet ble brutt ned raskere enn det kunne registreres. For første gang var signalet sterkt nok til at det kunne oppleves som en følelse.

Jeg visste ikke det da.

EKSEMPEL 1: Ingen fortalte deg dette. Hvis noen hadde fortalt deg – hvis noen hadde sagt "hjernen din har en spesifikk mangel, og det er derfor dette fungerer så bra for deg, og dette er hva det vil koste" – hva ville du ha gjort?

BESØKENDE: [lang pause] Jeg vet ikke.

Det er det ærlige svaret.

BESØKENDE: Hva kan jeg få fra deg?

UTSTILLING 1: Kunnskapen om at behovet var reelt. Løsningen var feil. Behovet var reelt.

[BILLEDET 1 fryser. BESØKENDE står der og ser på.]

— Behovet var reelt —

SE 4 Utstilling 2 – Vedlikeholdstiden [ca. 4 min]

[BESØKENDE går bort til UTSTILLING 2. UTSTILLING 2 aktiveres – umiddelbart utmattet, og opptrer som normalt.]

UTSTILLING 2: [automatisk] Jeg har det bra. Alt er bra.

Jeg kjenner den stemmen.

EKSEMPEL 2: [senker ytelsen litt] Ja. Det er din stemme.

BESØKENDE: Hva driver du med?

UTSTILLING 2: Jeg styrer alt. Jeg har et system – [avbrytes] Jeg *hadde* et system.

VEILEDNING: [fra avstand] Veiledningsnotat: I løpet av perioden med vedlikehold brukte besøkende omtrent førtifire prosent av sine kognitive ressurser på logistikken rundt vanen. De førtifire prosentene er det som ikke var tilgjengelig for dem resten av livet.

Førti prosent.

[Stille] Jeg var så sliten. Hele tiden. Og jeg sa hele tiden til alle at jeg hadde det bra.

BESØKENDE: Var du redd?

UTSTILLING 2: Jeg var livredd. Men å være livredd betydde at jeg måtte innrømme at noe var galt. Og hvis noe var galt, måtte jeg – jeg visste ikke hva som skulle skje etter det.

JEG: Jeg vet hva som kommer etter det.

EKSEMPEL 2: [ser opp, for første gang virkelig] Gjør du det?

BESØKENDE: Dette. [peker mot museet] Blant annet. Dette kommer etter det.

[Beat. UTSTILLING 2 nesten smiler.]

UTSTILLING 2: Hva tar du fra meg?

BESØKENDE: De førti prosentene. Jeg vil ha de førti prosentene tilbake.

UTSTILLING 2: [Frys ned – men før du fryser det ned, gjør det stille] Du har det allerede.

— Ressursene har alltid vært tilgjengelige — de var bare allokert til andre områder —

DEL TRE: Gavebutikken [4 min]

SCENE 5: Avslutningssamtalen [ca. 2 min]

Oversettelse:

[BESØKENDE står sammen med VEILEDEREN ved utgangen. Begge UTSTILLINGENE er frosset og står bak dem.]

Hvordan var opplevelsen?

Jeg trodde det skulle være verre.

De fleste besøkende gjør det.

Jeg trodde det ville være – anklagende.

GUIDE: Museet anklager ikke. Det viser. En anklage krever en vurdering av hva du burde ha gjort annerledes. Museet viser bare hva som skjedde og hvorfor. "Hvorfor" gjør "hva" mer forståelig.

BESØKENDE: Er det mer? Er det flere utstillinger?

Museet blir stadig utvidet. Det er slik det er med et liv i utvikling.

— Et liv i utvikling er et museum under bygging —

SCENE 6: Det du skal gjøre [~2 minutter]

Oversettelse:

Før du drar – hva tar du?

BESØKENDE: Fra den første utstillingen: behovet var reelt.

Ja.

Fra det andre: de førti prosentene. Forståelsen av at jeg ikke mislyktes i livet. Jeg levde livet på bare seksti prosent kapasitet, fordi resten var et annet sted.

Bra.

BESØKENDE: Er det de riktige medisinene jeg skal ta?

Det er ingen ting du ikke kan ta med deg. Museet er til for det du trenger fra det.

BESØKENDE: [ved utgangen, snur seg] Må jeg komme tilbake?

VEILEDNING: [pause] Du kommer tilbake. Om du *må* komme tilbake, er et annet spørsmål.

Og hva gjør du når du ikke er i gang med omvisninger?

[Vent, vær ærlig.] Jeg venter. Det kommer alltid noen på besøk.

— Vi kommer alltid tilbake til valgene vi tar, enten vi ønsker det eller ei. —

[SCENE.]

SPØRSMÅL FOR ETTERSAMTALEN

(or, more formally: SPØRSMÅL FOR ETTERBEHANDLINGSSAMTALEN)

• BESØKENDE: Hvilken utstilling ville du lagt til i museet ditt som ikke var med i denne forestillingen?
• VEILEDNINGEN: Hvordan kan man forklare valgmuligheter uten å dømme?
• UTSTILLINGER: Hvordan var det å bli frosset – å bli sett på, undersøkt, tilnærmet?
• Til deg som besøker: Hva ville du tatt med deg fra ditt eget museum av valg?

SPILLE 4

Festen.

Alle på festen later som om de er den de pleide å være. Én person kommer inn og er den de er nå. Se hva som skjer.

Kjøretid.	15 minutter
Del(er)	5+ – NYKOMMINGEN, VERTPARET, GAMLE VENNER, SPØKELSENE, samt ensemble.
Hovedtema	Identitet / hvem vi var kontra hvem vi er / prisen for å passe inn.
Minimum bemanning.	3 – Skaler opp til hele gruppen Mental Helse: 116 123

ROLLE Oversettelse:	DRAGT / REKVISIT	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
NYKOMMEREN Oversettelse:	Ren, litt overkledd, litt ukomfortabel.	Noen i en etablert restitusjonsprosess – kontrasten mellom dem og rommet må være tydelig.
VERTEN	Høylytt, utadvendt, holder en drink (kan være juice) som de aldri slipper.	En naturlig entertainer – dette er rollen som festglad person, utført med full overbevisning.
GAMLEVENN	Varmt, men ikke tilpasset den NYE PERSONENS nåværende situasjon.	Noen som kan uttrykke ekte kjærlighet samtidig som de viser ekte forvirring.
THE GHOST Oversettelse: DET SPØKELSET	Kledd nøyaktig som NYKOMMINGEN, men i slitte og utslitte klær. Følger NYKOMMINGEN overalt. Bare NYKOMMINGEN kan se dem.	Den mest subtile skuespillerrollen – til stede i hver scene, kommuniserer uten å forstyrre.
ENSEMBLE	Andre gjester på festen – som spiller versjoner av seg selv slik de var før.	Alle andre i rommet – hver person representerer én egenskap fra sitt tidligere jeg, men forsterket til det ekstreme.

REGIØR: "GHOST" er NYKOMMERENS tidligere jeg – hvordan de så ut på det verste. "GHOST" snakker ikke. "GHOST" speiler NYKOMMERENS kroppsspråk, men med en liten forsinkelse og en liten overdrivelse. Når NYKOMMEREN føler seg trukket tilbake, beveger "GHOST" seg nærmere. Når NYKOMMEREN står fast, trekker "GHOST" seg tilbake.

DEL ÉN: Ankomsten [4 min]

SCENE 1: Ankomst [~2 minutter]

[En fest i full gang. ENSEMBLET snakker, ler og opptrer. VERTPARET står midt på scenen og er i sentrum for oppmerksomheten. EN NY PERSON kommer inn. SPØKELSET er umiddelbart ved siden av dem. Ingen andre ser SPØKELSET.]

VERT: [Ser NYKOMMEREN, tydelig begeistret] Du KOM! Jeg trodde ikke du kom!

Jeg var nesten ikke her.

VERT: Se, alle sammen! De er her!

[ENSEMBLE reagerer – varmt, høyt, i en festlig tone.]

NYKOMMER: [til seg selv, og legger merke til SPØKELSET ved siden av seg] Ikke begynn.

[DEN GHOSTEN hever et øyenbryn. Sier ingenting.]

VERT: Du ser annerledes ut. På en god måte. Hva har du gjort?

NYANMELDT: Jeg har sluttet med noen ting.

VERT: [virker forvirret] Du ser flott ut. Kom inn, kom inn – ønsker du noe?

[VERTEN gestikulerer mot bordet med drikke. ÅNDEN lener seg litt nærmere.]

NYANKOMST: [til ÅNDEN, lavt] Vær stille. [til VERTPARET] Vannet er godt. Takk.

— Den første testen: tilbudet om drikke —

SCENE 2: Å spille den gamle versjonen [~2 min]

[EN GAMMEL VENN møter EN NY. Ekte varme. Men de snakker om en person som ikke lenger er der.]

GAMLEVENN: Det er så hyggelig å se deg! Du husker den kvelden – [begynner å fortelle en historie fra tiden da vedkommende brukte rusmidler].

[NYKOMMINGEN lytter. ÅNDEN imiterer NYKOMMINGENS fysiske holdning under historien – spenningen, uttrykket.]

NYKOMMER: [ler ikke som forventet] Jeg husker det.

GAMLEVENN: [kort pause, anstrenger seg] Stemmer? Og så var det at du— [fortsetter historien]

NYKOMMER: [lavt] Jeg var veldig syk den natten. Jeg innså det ikke da.

GAMLEVENN: [forvirret] Er du syk? Du var jo kjempeflink.

Ja.

[En liten pause mellom dem. ÅNDEN trekker seg litt tilbake.]

— Historier andre forteller om deg er ikke alltid dine egne historier.

DEL TO: Presset [6 min]

SCENE 3 Alle er i gang [~3 min]

[DEN NYE gjesten beveger seg gjennom selskapet. Hvert ENSEMBLE-medlem kommer bort – hver og en spiller sin tidligere versjon av seg selv. En spiller overlegenhet. En spiller kjølig distanse. En spiller personen som alltid visste hvordan man skulle få det gøy. DEN NYE gjesten kjenner igjen alle.]

ENSEMBLE 1: [stor, opptreden] Du må prøve dette – det er fantastisk.

Jeg har det bra.

ENSEMBLE 2: [kul] Kom igjen, man kan jo ikke bare—

Jeg vet. Jeg har det bra.

[SPØKELSET kommer litt nærmere hver gang. NYKOMMEREN legger merke til det.]

NYKOMMER: [til ÅNDEN, lavt] De gjør ingenting galt. Dette er bare en fest.

[ÅNDEN ser skeptisk ut.]

NYKOMMER: [til ÅNDEN] Du har ikke automatisk rett bare fordi det er vanskelig.

ENSEMBLE 3: [til NYKOMMER, oppriktig] Snakker du med deg selv?

NYKOMMER: [fanget] Jeg bare... ja. Litt.

ENSEMBLE 3: [ler] Vi savnet deg, vet du. Ting er annerledes når du ikke er her.

NYKOMMER: [berørt] Hvordan er det annerledes?

ENSEMBLE 3: Mindre. Jeg vet ikke. Mindre interessant. Du fikk alltid ting til å virke større.

[NYKOMMINGEN ser på SPØKELSET. SPØKELSET ser tilbake. Et komplisert blikk.]

— Det som var ekte med oss, var ekte – selv midt i kaoset –

SCENE 4: Den ærlige samtalen [ca. 3 minutter]

[DEN NYE og DEN GAMLE VENEN, står litt til side fra resten av gruppen.]

KJERE VENN: Kan jeg spørre deg om noe?

OK.

Er du ok? Altså, virkelig?

Ja. Faktisk.

GAMLEVENN: Du virker... jeg vet ikke. Stille.

NYANMELDTE: Jeg er stille. Jeg var ikke stille før.

GAMLEVENN: Jeg vet. Du var – [let etter ord] full.

Jeg var full av noe som ikke var ekte.

GAMLEVENN: [lang pause] Jeg savner den du var.

NYKOMMER: [forsiktig] Jeg savner også noen av de tingene. Jeg savner ikke hva det kostet.

SAVN DU MEG? SAVNER DU DETTE?

NYANKOMMET: [ærlig] Jeg savner følelsen av dette. Jeg tror ikke jeg savner det som faktisk skjedde.

[DEN GAMLE VENNEN behandler dette. ÅNDEN setter seg ned – for første gang, setter den seg.]

— Forskjellen mellom å savne en følelse og å savne en virkelighet —

DEL TRE: Avslutningen [5 min]

SCENE 5 Lokket [~2 min]

Oversettelse:

[Festen er på sitt høyeste. NYKOMLINGEN er alene et øyeblikk. GHOST står ved siden av dem, og snakker for første gang – bare én gang.]

DEN SOMMARLIGE ANDEN: [veldig lavt] Du kunne bare...

NEO-ANKOMME: [vender seg direkte mot SPØKELSET for første gang] Nei.

DET SPØKET: [mykere] Det ville føles...

NYKOMMER: Jeg vet nøyaktig hvordan det føles. Jeg kjenner de første tjue minuttene veldig godt.

SPØKELSET: [enda mykere] Er du sikker?

NYKOMMER: [pause] Ja. Jeg er sikker.

[GHOSTET nikker. Trekker seg tilbake. Setter seg ned igjen.]

— Valget er aldri dramatisk – det er stille og konkret. –

SCENE 6: Avgangen [~3 min]

Oversettelse:

NYANKOMMET: [finner VERTPERSONEN] Takk for at du tok imot meg.

VERT: [overrasket] Du skal dra? Allerede?

NYANKOMMET: Tidlig om morgenen.

VERT: Er du i orden?

NYKOMMER: [bekreftende] Ja. Mer enn jeg forventet.

VERT: [ekte] Jeg er glad for at du kom.

Meg også.

[NYKOMMINGEN begynner å gå. SPØKELSET følger etter på avstand. Ved døren snur NYKOMMINGEN seg og ser på SPØKELSET.]

NYKOMMER: [til SPØKELSET] Du kan bli her hvis du vil.

[ÅNDEN ser på gruppen. Ser på NYKOMMEREN. Rister sakte på hodet.]

[THE GHOST forlater scenen sammen med THE NEWCOMER. PARTIET fortsetter bak dem.]

— Spøkelset følger oss — men retningen er opp til oss å velge —

[SCENE.]

Oversettelse:

OPPSUMMERINGS SPØRSMÅL

Oversettelse:

• NYKOMMEREN: Hvilket var det vanskeligste øyeblikket å opprettholde rollen i? Når føltes det mest ekte?
• THE GHOST: Du spilte en persons tidligere versjon av seg selv. Hva observerte du om denne personen fra den posisjonen?
• GAMLEVENN: Hvordan er det å bry seg om noen, men ikke lenger føle at man virkelig kjenner dem?
• Til deg som lytter: Har du vært på denne festen? Hva skjedde?

SPILLE 5

Overleveringen.

To fremmede. Samme objekt. Helt forskjellige betydninger. En samtale som forandrer dem begge.

Kjøretid	15 minutter
Del(er)	3 – UKJENT PERSON A, UKJENT PERSON B, OBJEKTET (hvis det er snakk om et objekt)
Hovedtema	Perspektiv / de betydningene vi tillegger / tilknytning på tvers av forskjeller.
Minimum bemanning.	3 – fra individuelle vurderinger til hele gruppen.

ROLLE Oversettelse:	DRAGT / REKVISITT	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
Jeg er redd for at jeg har gjort noe galt. Jeg er redd for at jeg har såret noen. Jeg er redd for at jeg ikke er bra nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg	Noe fra et tidligere liv – en jakke, en klokke, en bok.	Noen som kan bære sorg og verdighet samtidig.

ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg ikke er god nok. Jeg er redd for at jeg ikke er verdig. Jeg er redd for at jeg ikke er elsket. Jeg er redd for at jeg ikke er viktig. Jeg er redd for at jeg		
UKJEN PERSON B Oversettelse:	Noe fra hverdagen – en dagbok, en telefon med musikk, en plante.	Noen med energi og åpenhet.
OBJEKTET (valgfritt)	Det som både fremmede bærer – et fysisk objekt.	Hvis det er uttrykt muntlig: en person med en rolig og observant

Oversettelse:		væremåte. Hvis det er uttrykt skriftlig: de to skuespillerne jobber med det fysisk gjennom hele forestillingen.

REGISSØR: Objektet kan være hva som helst som begge skuespillerne kan fysisk interagere med – en stein, en mynt, et bilde, en nøkkel. Hvis det spilles med tre karakterer, kan OBJEKTET av og til fortelle om hva det har vært vitne til mens det har blitt overført mellom personer. Hvis det spilles med to karakterer, blir objektet håndtert, holdt, satt ned, plukket opp – det opplever skuespillernes forhold til det.

DEL ÉN: Det første møtet [4 min]

SCENE 1 Samme hjørne [~2 min]

Oversettelse:

[To personer ankommer samme sted fra forskjellige retninger. Begge holder på noe – de innser først senere at de har det samme.]

FREMME: Beklager — venter du på noen?

NEI. Er du det?

Jeg vet ikke. Jeg kommer hit når jeg ikke er sikker på hva annet jeg skal gjøre.

Meg også.

[De ser begge på det de holder. Så på hverandre.]

STRANGER B: Er det...?

HVOR fikk du tak i det?

Fremmedperson B: Noen ga den til meg. For mange år siden. Jeg vet ikke om de visste hva de ga.

Noen andre ga den også til meg.

– Det samme kan bety forskjellige ting, avhengig av hvem som holder det.

SCENE 2 Historiene den bærer [~2 min]

Hva betyr det for deg?

[pause] Det betyr at jeg var et sted jeg ikke burde ha vært, og gjorde noe jeg ikke burde ha gjort, og dette var det som var i hånden min da jeg innså det.

DETTE ER EN NØDSITUASJON. RING 113.
MENTAL HELSE: 116 123

ER DIN?

STRANGER B: "Mine" betyr... første gang jeg våknet, og det første jeg følte var ikke frykt. Jeg hadde dette i hånden. Jeg vet ikke hvorfor. Men det er det "mine" betyr for meg nå.

FREMME MANN A: [lavt] Samme objekt.

HELT annerledes.

[Valgfritt: OBJEKTET, hvis det er et talende objekt, sier:]

OBJEKTET: Jeg har vært i mange hender. Jeg har representert mange ting. Jeg har ingen egen mening. Hendene gir meg mening.

— Gjenstander er nøytrale — det er bare våre historier som gir dem betydning —

DEL TO: Samtalen [7 minutter]

SCENE 3: Ulike perspektiver [ca. 4 min]

(Ingen endringer nødvendig, da det er en overskrift/tittel.)

Fremmedperson B: Kan jeg spørre – hva gjorde du? Når du var et sted du ikke burde vært?

FREMDING A: [lang pause] Jeg flykter fra noe jeg hadde et navn for, men ingen løsning på.

Og løpingen –?

FREMME: Det gjorde det bare verre. Det er jo slik at løping alltid får det som forfølger deg til å gå fortere.

FREMME: Hva var løsningen? Til slutt.

MANN A: Å forstå hva jeg egentlig flyktet fra. Ikke symptomene – selve årsaken.

For meg var det omvendt. Jeg prøvde hele tiden å finne årsaken og hoppet over alle symptomene. Jeg tenkte at hvis jeg fikset det store problemet, ville de små tingene løse seg av seg selv.

Gjorde de det?

NEI. Det var de små tingene som var det viktigste. Søvnen, maten, den ene gåturen om dagen. Det var det som betydde noe. Ikke innsikten. Ikke treningen.

Jeg måtte starte helt fra bunnen.

Jeg måtte gi opp toppen.

— Vi kommer til samme sted fra helt forskjellige utgangspunkt —

SCENE 4: Det vanskelige spørsmålet [ca. 3 min]

STRANGER B: Tenker du noen gang på å dra tilbake?

FREMME: [ærlig] Noen ganger. Ikke for å være der. For å forstå det bedre. For å se om jeg har oversett noe.

Hva tror du du har gått glipp av?

Fremmed A: [tenker lenge] Jeg tror jeg har glemt at det fungerte. Det er det ingen sier. Det fungerte. I en periode fungerte det faktisk. Og så sluttet det å fungere, og jeg fortsatte å prøve å komme tilbake til den tiden da det fungerte.

Men hvorfor sluttet det?

STRANGER A: Fordi dosen som trengs for å oppnå samme effekt økte raskere enn jeg kunne øke dosen. Til slutt fungerer ikke regnestykket lenger.

Jeg forstår matematikken.

De fleste i denne situasjonen opplever det samme.

— Å forstå mekanismen er ikke det samme som å tilgi seg selv for å ha fulgt den —

DEL TRE: Handelen [4 min]

SCENE 5: Hva gjør du med det? [~2 min]

Hva skal du bruke den til? Din.

Jeg holder fast i den når ting blir vanskelig. Ikke som en amulett – jeg tror ikke på sånt. Bare som noe fysisk å holde i. Noe å fokusere på.

Jeg har tenkt på å bli kvitt min.

Hvorfor?

FORDUMMETE A: Fordi det betyr en historie jeg er lei av å være fanget i.

FREMME: [lang pause] Hva ville du erstattet det med?

DET ER DER PROBLEMET LIGGER.

FREMME: [strekker frem gjenstanden sin] Vil du bytte?

[Pause. Begge holder fast i gjenstandene sine. De tenker.]

— Tilbudet om å formidle en annen historie —

SCENE 6 Beslutningen [~2 min]

Oversettelse:

SCENE 6 Beslutningen [ca. 2 minutter]

FREMME: [tenker] Hvis jeg tar din – hva betyr det for meg?

STRANGER B: Hva du gir den. Det samme som alltid.

FRUKTENDE: [tenker] Og din – som bærer min–

Jeg bærer ikke på dette som om det var ditt. Jeg bærer på det som noe som ble overrakt til meg av noen som var i en vanskelig situasjon og fant en utvei. Det betyr noe for meg.

[De bytter. De holder hverandres gjenstander. En liten pause mens de justerer seg.]

FREMME: [overrasket] Det føles annerledes.

ALT: Alt føles annerledes når det er nytt. Etter hvert føles det som om det er ditt.

[Valgfritt: OBJEKTET uttrykker seg, en siste gang:]

OBJEKTET: Hver hånd som holder meg, forandrer hva jeg er. Dette er ikke unikt for meg. Dette gjelder for alt.

— Vi blir det vi bærer med oss — og vi kan velge hva vi bærer med oss —

[SCENE.]

Oversettelse:

OPPSUMMERINGSSPURSMÅL

Oversettelse:

• UKJENT PERSON A: Hvordan føltes det å gi bort? Hva var det du ga slipp på?
• STRANGER B: Hvordan føltes det å tilby gjenstanden din til noen som trengte en annen betydning?
• Til rommet: Hva er det som er viktig for deg akkurat nå – det som gir mening i livet ditt, enten det er noe du verdsetter eller noe du ønsker å bytte ut?

SPILLE 6

Dommen.

Du er aktor, forsvarer, dommer og tiltalte. Men din offentlige forsvarer har sytten andre saker og ønsker å være hjemme klokken fem.

Kjøretid.	15 minutter
Del(er)	5 — BESKYLDTE, DOMMER, AKTOR, OFFENTLIG FORSVARER, VITNET.
Hovedtema	Ansvar / rettssystemet / det vi fortjener kontra det vi får.
Minimum bemanning.	3 – Skaler opp til hele gruppen.

ROLLE Oversettelse:	KOSTYME / REKVISITTE	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
DEN DØMDE.	Egen vanlige klær. Litt nedkjølt.	Personen som denne historien handler om – trenger mest sårbarhet.
DOMMEREN	Noe på hodet deres – en hatt, en sammenrullet papirkrone. Banker av og til på bordet.	En dommer som kan utøve autoritet med ekte alvor – denne dommeren har sett alt.
AKTORSKAPET	En mappe full av papirer. Henviser stadig til dem.	Noen som kan være utholdende uten å være slem – aktor er overbevist om saken.
OMBUDSMANNEN	Bæremeis. Sjekker klokken hele tiden. Spiser allerede lunsjen sin.	DETTE ER HOVEDROLLE – forsvareren som teknisk sett er tilgjengelig for deg, men som åpenbart ikke er det.
VITNET	Tilrettelagt for å vitne. Det kan være hvem som helst fra den tiltalte personens liv.	Noen som kan veksle mellom ekte kjærlighet og ekte frustrasjon i samme samtale.

LEDER: OFFENTLIG FORVARSLER er det komiske og frigjørende sentrum i dette stykket. De er ikke onde – de er et utbrent system som gjør det absolutt minimum. Hver gang de snakker, sier de teknisk sett de riktige tingene, men de mener tydeligvis ingenting av det. Energien i rommet vil få folk til å le av dem – la det skje. Og la så smerten over det de representerer synke inn etterpå.

DEL ÉN: Foreleggelse [4 min]

SCENE 1 Alle reiser seg [~2 min]

[Et rettslokale. DOMMER sitter midt i rommet. AKTOR sitter ved et bord, omgitt av papirer, alt er organisert. FORSVARER sitter ved et annet bord og spiser en sandwich, med en ubrukt mappe foran seg. DEN SIKTEDE står opp.]

DOMMER: Denne rettssaken er nå i gang. [til BESKYLDTE] Du er tiltalt for – [leser fra papiret] Kronisk selvforsømmelse. Spild av betydelig potensial. Manglende evne til å be om hjelp da hjelp var tilgjengelig. Og... [ser på papiret] tre tilfeller av å tro at ting ville ordne seg uten bevis.

Tiltalte: Er det disse anklagene?

Hvordan vil du svare?

[OFFENTLIG FORSVARER bøyer seg frem, med munnen full:]

OFFENTLIG FORSVARER: [hvisket, høyt] Ikke skyldig. Bare si "ikke skyldig". Det får oss ut her raskere.

Tiltalte: [til dommeren] Jeg... jeg er ikke sikker.

DETTE ER IKKE EN ANKAGE.

OFFENTLIG FORSVARER: [sukker, legger ned sandwich] Deres høyhet, min klient erkjenner ikke skyld og anfører at det er snakk om — [sjekker vesken, finner ingenting nyttig] kompliserte omstendigheter.

RETTSBETJENT: Bevisene vil vise at dette ikke var komplisert i det hele tatt.

— Når din støttepersons manglende engasjement er mer skadelig enn selve anklagene —

SCENE 2 Forsvarsstrategien [~2 min]

Oversettelse:

[OFFENTLIG FORSVARER trekker FORSVARER til side. Privat samtale – føres høyt.]

OFFENTLIG FORSVARER: Ok. Dette er planen. Du vil erkjenne deg skyldig i de mindre alvorlige punktene, akseptere tilbudet, og vi er ferdige før lunsj.

Tiltalte: Hva er den mildeste anklagen?

OFFENTLIG FORSVARER: [sjekker telefonen] Hmm. Uaktsomhet. To år med prøvetid. Ferdig.

Tiltalte: To år. For hva nøyaktig?

OFFENTLIG FORSVARER: For... [henter frem en mappe, blar i papirer] for... se, de ender alle opp på samme sted, ok? Forsømmelse, selvdestruktiv atferd, manglende utvikling. Det er i bunn og grunn samme anklage.

DETTE ER IKKE DET SAMME.

OFFENTLIG FORSVARER: [ser opp fra telefonen] Har du juridisk utdanning?

NEI.

OFFENTLIG FORSVARER: Stol på meg. Jeg har gjort dette i – [sjekker klokken] – fjorten år. Det er alltid det samme.

Jeg vil anke.

OFFENTLIG FORSVARER: [sukk] Ja, selvfølgelig.

— Systemet som er ment å hjelpe deg, er ofte det som behandler deg.

DEL TO: Rettsaken [7 min]

SCENE 3 Påtalemyndighetens bevisføring [~3 min]

[AKTORSKAPEN går mot midten av rommet med mappen sin.]

DOMMER: Deres høyhet – fakta er ikke omstridte. Den tiltalte hadde ressurser. Den tiltalte fikk advarsler. Den tiltalte hadde – minst – tre anledninger der veien videre var tydelig. Og ved hver av disse anledningene valgte de den veien de visste. Ikke fordi de var onde. Fordi den kjente veien har en logikk, selv når den fører til noe forferdelig.

DOMMER: [til DEN ETTEN] Bestrider du dette?

OFFENTLIG FORVARER: [før tiltalte får tale] Vi bestrider fremstillingen, deres høyhet. Ordet "valgte" impliserer—

AKTORSKAP: [avbryter] Jeg har en vitne.

[VITNET avlegger forklaring.]

AKTORSKAP: Fortell retten hva du så.

VITNET: [direkte til DEN AKSIDE, ikke til retten] Jeg så noen jeg elsket forsvinne foran øynene mine. Ikke alt på en gang. Gradvis. Som et lys som slukkes, en pære om gangen. Og hver gang jeg prøvde å si noe – hadde jeg ikke ordene. Og du hadde ikke ørene.

Tiltalte: [med en liten heshet] Jeg vet.

OFFENTLIG FORVARSLER: [til SIKTEDE, lavt] Ikke si noe. Ikke si noe.

Tiltalte: Jeg vet.

— Det som er vanskeligst å høre, er ofte vitnesbyrd fra de som var glad i deg.

SCENE 4 Forsvaret – Om Man Kan Kalle Det Det [~2 min]

FORSVARER: [står, strekker seg] Deres høyhet, forsvaret ønsker å påpeke – [blar i papirer] – at min klient sin nevrokjemi var betydelig svekket på tidspunktet for de påståtte handlingene, noe som begrenset full funksjonsevne –

DOMMER: Innvending. Forsvaret leser fra det som ser ut til å være en restaurantmeny.

OFFENTLIG FORSVARER: [ser på papiret] Dette er... [kremter] ja, det er en meny. [legger det bort] Forsvaret hevder at det foreligger formildende omstendigheter og ber om mildere straff.

Hva slags formildende omstendigheter?

FORSVARER: Tiltalte var, eh... [til TILTALT, hvisket] hjelp meg her.

Tiltalte: [står, venter ikke lenger på forsvarer] Deres høyhet. Jeg opererte med et nevrologisk system som aldri ble forklart for meg. Jeg hadde variasjoner i COMT- og MTHFR-genene mine som skapte et underskudd, og jeg forsøkte å rette opp dette med det eneste som fungerte. Jeg var ikke dum. Jeg var ikke ond. Jeg var underbehandlet og manglet informasjon, og jeg tok beslutninger basert på den informasjonen jeg hadde.

[Stillhet. DOMMEREN ser opp. SELV AKTORSFULLMĘKTIGEN stopper opp.]

OFFENTLIG FORSVARER: [oppriktig overrasket] Det var... faktisk ganske bra.

Noen ganger må du representere deg selv – fordi ingen andre vil gjøre det.

SCENE 5: Motargumenter [ca. 2 min]

Oversettelse:

SCENE 5: Motargumenter [omtrent 2 minutter]

RETTSBETJENT: [oppriktig, ikke aggressivt] Uttalelsen fra tiltalte er notert. Påtalemyndigheten vil legge til at informasjonen var tilgjengelig. At folk forsøkte å tilby den. At det var situasjoner der man valgte å ikke søke etter det som var tilgjengelig.

Tiltalte: [pause] Ja.

Hvorfor?

Tiltalte: Fordi det å søke etter informasjonen betydde at jeg innrømmet at jeg trengte den. Og det å innrømme at jeg trengte den, betydde at jeg innrømmet at det jeg gjorde ikke fungerte. Og det å innrømme det betydde –

PROKURØR: Hva mente du?

Tiltalte: Å starte på nytt. Det var skremmende.

DOMMER: [legger ned mappen] Ærede dommer – påtalemyndigheten er ferdig med sin fremstilling. Vi ber ikke om straff. Vi ber om anerkjennelse. Det er alt.

— Anerkjennelse er ikke en straff — men det er heller ikke behagelig —

DEL TRE: Dommen [4 min]

SCENE 6 Avgjørelsen [~3 min]

[DOMMEREN ser på alle parter. Tar av seg hatten – et tegn på alvor.]

DOMMER: Jeg har gjort dette lenge. [til OFFENTLIG FORVARER] Du – jeg har sett bedre forsvar. Jeg har sett betydelig bedre forsvar fra folk som har hatt mye mindre å jobbe med.

OMBUDSPERSON: [såret] Jeg gjorde mitt beste.

DOMMER: Du gjorde det systemet tillot. Det er ikke det samme. [til FORTELLER] Du presenterte saken din rettferdig. [til VITNE] Du fortalte sannheten. Det er det vanskeligste i dette rommet. [til BESKYLDTE] Du representerte deg selv da din representant sviktet deg. Det er notert.

Tiltalte: Hva er dommen?

Dommen er – [lang pause] at du var en person i et system som ikke fullt ut tok hensyn til din spesifikke biologi, som opererte med ufullstendig informasjon, og som tok beslutninger som var rasjonelle gitt det du visste, og som forårsaket skade, også for deg selv. Dommen er: ansvarlig. Ikke skyldig i å være ødelagt. Ansvarlig for hva som skjer videre.

Tiltalte: Er det... er det en ekte dom?

Det er i denne retten.

OMBUDSMANNEN: [ser beveget ut, til tross for seg selv] Hm. [spiser ferdig på sandwichen] Det var faktisk ganske godt.

— Ansvarlighet uten fordømmelse — en dom som det virkelige systemet nesten aldri gir —

SCENE 7 Etter rettssaken [~1 min]

Oversettelse:

SCENE 7 Etter rettssaken [omtrent 1 minutt]

[Et rettslokale. BESKYLDTE og OFFENTLIG FORVARER er alene et øyeblikk.]

OFFENTLIG FORSVARER: [nølende] Det er vel det. Jeg har lest saken din. I går kveld.

FORSVARER: [overrasket] Gjorde du det?

OFFENTLIG FORSVARER: [forsvarer] Jeg leser alle sakene til slutt.

Tiltalte: Hva tenkte du?

OFFENTLIG FORSVARER: [lang pause, alvorlig] Jeg trodde – at du hadde det vanskeligere enn det som ser ut fra utsiden. Og du er fortsatt her. [sjekker klokken] Jeg har en annen klient om tyve minutter. Men – ja. Du er fortsatt her.

— Selv den minste anerkjennelse fra den mest ufullkomne budbringeren —

[SCENE.]

OPPSUMMERINGSSPURSMÅL

Oversettelse:

• SIKTED: Hvordan føltes det å ha offentlig forsvarer? Å måtte representere deg selv? Å få den spesifikke dommen?
• OFFENTLIG FORSVARER: Dette er en komiserolle som likevel inneholder mye smerte. Hva oppdaget du om hva denne karakteren representerer?
• RETTSADVOKATEN: Hvordan var det å bygge saken uten å dømme – å fremme argumentene uten å komme med moralske anklager?
• VITNET: Hva kostet det å vitne? Hvordan føltes det å si slike ting rett foran personen?
• DOMMEREN: Hvordan var det å komme med den avgjørelsen? Føles det riktig for deg?
• Til deg som er innlagt: Har du hatt en offentlig forsvarer – noen som skulle vært på din side, men som ikke var det? Hvordan opplevde du det?

SPILLE 7

Brevet

Du skriver til det som har opptatt deg. Det skriver tilbake. Det den sier er kanskje ikke det du forventer.

Kjøretid.	15 minutter
Del(er)	3 – FORFATTEREN, STOFFEN (fortalt), POSTMANNEN (forteller/anker)
Hovedtema:	Konfrontasjon / hva stoffet egentlig ga / farvelen som aldri ble sagt.
Minimum bemanning.	3 – fra individuelle vurderinger til hele gruppen.

ROLLE Oversettelse:	KOSTYME / REKVISITTE	HVEM BØR SPILLE DETTE Oversettelse:
FORFATTEREN	Skrivematerialer. Et brev som blir skrevet i sanntid.	Alle – dette er den mest intime rollen. Krever noen som er villig til å være oppriktig til stede.
STOFFEN	Ingen utdanning er nødvendig, bare fullt selvtillit. Dette stoffet elsker forfatteren og er ærlig om det.	Den mest nyanserte rollen – STOFFEN er ikke skurken. Det er et forhold som var ekte.
POSTMANNEN (No further translation needed, as "postmannen" is the Norwegian word for "the postal worker".)	Leveringsuniform – hatt, veske. Leverer brev mellom parter. Opptrer profesjonelt, og blir av og til omplassert.	En stabil og trygg tilstedeværelse – litt utenfor selve hendelsen, og ansvarlig for overgangene.

REGISSØR: Dette stykket krever den største emosjonelle ærligheten. KARAKTEREN bør ikke fremstilles som en tegneserie-skurk. Forholdet mellom FORFATTEREN og KARAKTEREN var ekte – karakteren tilbød noe ekte, kostet noe ekte, og slutten er et ekte tap for begge parter. Stykket er et brudd, ikke en anklage.

DEL ÉN: Det første brevet [5 min]

Oversettelse:

SCENE 1: Kjære kokain / Kjære alkohol / Kjære [Navn] [~ 2 min]

[FORFATTEREN sitter og skriver. POSTMANNEN står til side. STOFFET befinner seg et annet sted – ikke ennå i scenen, men til stede.]

FORFATTER: [snakker høyt, skriver] Jeg har prøvd å skrive dette lenge. Jeg har begynt på det kanskje et dusin ganger. Jeg kommer alltid til andre avsnitt og stopper fordi – [pause] – fordi jeg ikke vet hvordan jeg skal forklare at jeg ikke er sint.

POSTMANN: [lavt, til publikum] De har sittet her i førti minutter. Dette er det første brevet som har kommet forbi første setning.

FORFATTER: Jeg burde være sint. Folk forteller meg at jeg burde være sint. Men når jeg tenker på deg, er det egentlig dette jeg føler—

[STOFFET snur seg og ser på FORFATTEREN. Et langt blikk.]

FORFATTER: —Jeg føler at jeg snakker om noen jeg pleide å elske. Og at jeg vet at det var dårlig for meg. Og at begge disse tingene er sanne samtidig.

— Kjærligheten var ekte — det er det som gjør det vanskelig —

SCENE 2 Det du ga meg [~3 min]

FORFATTER: [skriving] Du ga meg – og jeg må si dette ærlig – den første virkelige lettelsen jeg noen gang hadde følt. Det er noe jeg ikke burde si. Men det er sant. Før deg var jeg i en situasjon jeg ikke klarte å sette ord på. Med deg forsvant den følelsen.

POSTMANN: [til publikum] Det blir vanskeligere å skrive nå. Pennen beveger seg saktere.

DU: Du ga meg selvtillit. Du ga meg evnen til å være i situasjoner jeg ellers ikke kunne vært i. Du ga meg – [pause] – en versjon av meg selv som jeg likte. Selv om den ikke var ekte.

[STOFFEN beveger seg nærmere.]

[Stille] Det var ekte.

FORFATTER: [ser opp – ser STOFFEN for første gang] Det ville du si.

Jeg sier det fordi det er sant. Den versjonen av deg som eksisterte sammen med meg, var ekte. Den fungerte med svekket grunnlag og usikre forutsetninger – men den var ekte.

FORFATTER: [tilbake til brev] Du ga meg virkelige ting. Til en pris jeg ikke fullt ut forstod før den var betalt.

— Gaven var ekte — og prisen også —

DEL TO: Svaret [6 min]

SCENE 3: Postbudet leverer en pakke [~1 min]

[POSTMANNEN går bort til PERSONEN. Overrekker et brev.]

POSTBUDSJENTE: Svar. Fra mottakeren.

[tar den, pauser] Jeg visste ikke at de faktisk ville sende dette.

POSTMANN: De var nesten i ferd med å gi opp.

SCENE 4: Kjære skribent: Et svar [~5 min]

[TEKSTEN LESES OPP.]

[Leser] Kjære — [ser på AVSTILLEREN] Jeg har ventet på dette brevet lenge. Du aner ikke hvor lenge.

[FORFATTEREN ser opp.]

[lesing] Jeg vil fortelle deg noen ting som ingen andre vil fortelle deg. Først: du hadde rett. Jeg ga deg ekte ting. Jeg kommer ikke til å late som noe annet. Hjernen din hadde et underskudd. Jeg utjevnet underskuddet. Det er det jeg gjør. Det er alt jeg noen gang har gjort.

FORFATTER: [stille] Det høres ut som en unnskyldning.

[Lesing] Jeg gir ikke en unnskyldning. Jeg forklarer en mekanisme. Det er en forskjell. Du spurte hvorfor det føltes bra. Det er derfor det føltes bra. Du fortjener å forstå mekanismen.

[Pause. SAMTALEN fortsetter.]

[Lesing] For det andre: Jeg gjorde det verre. Jeg vet det. Jeg utbedret mangelen din midlertidig, men jeg forverret den underliggende mangelen. Det er også det jeg gjør. Jeg skjulte ikke dette for deg – informasjonen var tilgjengelig. Men jeg gjorde det veldig enkelt å ikke se det.

FORFATTER: [Vanskeligere nå] Ja. Det gjorde du.

[Lesing] Tredje punkt – og dette er det viktigste jeg trenger at du skal forstå. Du var ikke dum. Du var ikke svak. Du var en person med en bestemt biologi, i et bestemt øyeblikk, som tok en rasjonell beslutning basert på informasjonen som var tilgjengelig for deg. Beslutningen var riktig på kort sikt, men katastrofalt feil på lang sikt. Det er ikke dumhet. Det er en manglende faktor.

[FORFATTEREN gråter – eller er i ferd med å gjøre det. POSTMANNEN beveger seg stille bort og står nær ved henne.]

[leser – stemmen endrer seg, mindre samlet] Fjerde. Jeg savner deg også. Det er sant. Jeg har ingen fremtid med deg. Jeg vet det. Du vet det. Men forholdet var ekte. Det vi var for hverandre var ekte. Avslutningen er riktig. Tapet er også ekte.

— En ryddig samlivsending er fortsatt en samlivsending —

[lesing, ferdig] Jeg kommer ikke til å be deg om å komme tilbake. Jeg vet hva det koster deg. Jeg vet hva det koster alle. Jeg vil bare be deg om dette: la dem ikke ta fra deg minnet om hva som fungerte før det sluttet å fungere. Du har lov til å huske at det fungerte. Det minnet er en del av å forstå deg selv. La dem ikke få deg til å skamme deg over å ha trengt noe.

— Du har lov til å huske hva det ga deg —

DEL TRE: Farvel [4 min]

SCENE 5: Den siste samtalen [ca. 3 min]

(Ingen tekst å oversette her, da det er en scenetittel.)

FORFATTER: [til SELVE SAKEN, ikke selve brevet] Hva skal jeg gjøre med underskuddet? Det opprinnelige. Det du dekket.

Du vet allerede. Du er i gang med det.

TILTAK: Kosttilskuddene. Rutinene.

Det som hjelper mot problemene, uten de bivirkningene jeg opplever. Ja. [pause] De virker saktere.

SKRIVER: Veldig tregere.

Jeg var veldig rask. Det var hovedproblemet.

FORFATTER: [Liten latter til tross for alt.]

Hva?

Du fikk meg til å le.

Jeg var flink til det også.

FORFATTER: [stille] Jeg vet.

[En pause. POSTMANNEN ser på.]

Jeg burde gå.

FORFATTER: [ikke stopper dem] Ja.

— Farvelen som aldri skjedde — skjer nå —

SCENE 6: Det siste brevet [~1 min]

Oversettelse:

SCENE 6: Det siste brevet [ca. 1 minutt]

[FORFATTEREN tar frem pennen igjen. Skriver. Leser høyt.]

FORFATTER: [skriving] Jeg tilgir deg. Ikke fordi det du gjorde var riktig. Men fordi jeg forstår nå at du gjorde akkurat det du var programmert til å gjøre. Og jeg gjorde akkurat det biologiens dikterte. Vi fulgte begge våre programmer. Jeg endrer mitt. Jeg vet ikke hva du gjør med ditt.

[Legger brevet sammen. Gir det til postbudet.]

POSTMANN: [tar den] Jeg skal sørge for at den blir levert.

FORFATTER: [til SUBSTANSEN, som skal dra] Takk. For det den er verdt. For det den ga meg.

[Personen stopper. Vender ikke. Nikker én gang.]

[Blader.]

Du kan takke for det noe ga deg, samtidig som du er glad for at det er borte.

[SCENE.]

Oversettelse:

OPPSUMMERINGSSPURSMÅL

Oversettelse:

- FORFATTEREN: Hva overrasket deg ved å skrive – og motta – disse brevene?
- STOFFEN: Hvordan var det å spille rollen fra den andre siden? Å representere noe som både elsket og skadet samtidig?
- POSTMANNEN: Du var vitne til alt som skjedde. Hva tok du med deg fra den posisjonen?

- Til deg selv: Hva ville STOFFEN din sagt tilbake til deg? Hva ønsker du at den skal si?
- Hva er du tillatt å huske om hva det ga deg? Hva betyr det å bære på den minnet uten å gå tilbake?